

CZUCIE (26) *sb m*

sg *N* czuci(e) (8). ◇ *G* czucią (7). ◇ *D* czuciu (2). ◇ *A* czuci(e) (2). ◇ *I* czucim (1). ◇ *L* czuciu (3).
◇ *pl N* czucią (1). ◇ *D* czuci(o)m (1). ◇ *A* czucią (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

1. *Zdolność odbierania wrażeń zmysłowych; acrimoniae, gustus, intellectus saporum, sensus Cn (3)* : gdybym ia miał łztukę lodu w ręku/ y czułbym iż iest zimny/ y widziałbych iż iest lod: [...] A miałże bych ia więcej iego Filozowkim wywodom wierzyć/ á niż doświadczeniu/ widzeniu/ y czuciu włafnemu? *CzechRozm* 83; *Sensibilis* – łatwi do obaczenia doczucią. *Calep* 968b.

a. *Zmysł powonienia, wrażenie węchowe; odoratus, olfactus Cn (2)* : Bywa też zálezienie czucia ktore íápką rzekáią *SienLek* 72v.

2. *Świadomość, przytomność, baczenie, rozum; sensus Mącz, Cn (4)* : *Sensus*, *Smysł* też *baczenie/ rozum/ czucie*. *Mącz* 382d; dopiero w on čás niemocnego pomázować chca/ kiedy iuż żadney o zdrowiu iego nádzieie niemá/z/ y czucie w nim welpołek z żywotem wftawa. *KuczbKat* 230; iestliby to ták miáło być [...] iżby lezus był z nafienia Iozeffowego/ ále zá táíemną ípráwą duchá świętego/ ktory ták Iozeffowi iáko y Máryey ímyłły/ rozum/ baczenie/ pámięć/ czucie odiał/ że niewiedzieli co fie z nimi działo *CzechRozm* 162.

Wyrażenie przyimkowe: »bez czucia« (1): Gdy pod wielkim ciężarem íkrzypiąc ós fie żárlá/ Ia bez myśli/ bez czucia iużem była zmárlá. *GórnTroas* 32.

Szereg: »bez myśli, bez czucia« (1): *GórnTroas* 32 *cf* *Wyrażenie przyimkowe*.

3. *Niespanie, bezsenność, czuwanie nocne; excubatio, insomnia, nocturna iniquies, pervigilia, pervigilatio, pervigilium, vigilia, vigilantia Cn (18)* : *OpecŻyw* 5; Potem gdy przeminęła n[oc] Sáło. zmężony od tzućia położył fie ná f[wy]m miefcu. *March*² D3; *SienLek* 63; A nawięćzey fię boi/ modlitwy/ czucia/ poftow/ éichości/ vboftwá *SkarŻyw* 57; Y ípodobáło fię też tobie/ przebywać [...] w głódzie, w czuciu, w pracách wielkich/ z fwey miłości. *ArtKanc* 18.

Wyrażenia: »czucie nocne« [*szyk* 2 : 1] (3): Był ten święty/ w modlitwie/ [...] w nocnym czuciu/ y podnożeniem myśli do Pána Bogá nieprzerobiony. *SkarŻyw* 471, 571; *WujNT* Ccccc4.

»czucie ranne« (1): Vprzediły [!] czuciem ranym oczí moie [*Anticipaverunt vigilias oculi mei*]/ To iest ranom wftawał na to rozmyflanie *WróbŻółt* 76/5.

Szeregi: »spanie i (a, albo) czucie« (4): Spániu też y Czuciu/ íłufzney miáry trzebá. *SienLek* 11, 2, 11 [2 r.].

»wigilije abo czucia« (1): *VVIGILIE*, ábo czucia nocne ná modlitwie. *WujNT* Ccccc4.

a. *Wartowanie, stanie na warcie, straż; excubatio BartBydg, Cn; pervigilium Mącz, Cn; custodiae Mącz (5)* : *BartBydg* 53b; *Pervigilium etiam, Czucie ktore ítárzi íwym bogom ku czći trzimawáli. Mącz* 496b, 75d.

W przén (2) : Vprzédzáły czucia [*vigilias*] oczí moie *Leop Psal* 76/5; O nędznełz to czucie náłze/ á nędzna ítrałz náłzá/ iestli nie będziee káfki [...] thego Pána/ iż nas z káfki íwey obudzić nie będziee raczył *RejPos* 104v.

4. *Smrod, odor (1)* :

Szereg: »czucie albo wonia« (1): O Nośie álbo niedoŃtátkoch Nozdrza: o czućiu álbo woniey: tákież o zálężeniu álbo Sápce: [...] GDy komu z nofá Ńmierdzi/ ma wźiáć Ńoku miętczánego *SienLek* 72v.

Synonimy: 1. obaczenie, pamięć, zmysł; 2. baczenie, rozum; 3. wijilija; a. straż; 4. wonia.

Cf CZUĆ

KN